Pöytäkirja PTK 85/2017 vp

Täysistunto

Tiistai 12.9.2017 klo 13.59—15.36

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 15.36.

Puhetta johti toinen varapuhemies Arto Satonen (13.59—15.36).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 7.9.2017 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 46-49/ 2017 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 46 hallintovaliokunnan ja lakivaliokunnan, asiasta U 47 hallintovaliokunnan, asiasta U 48 talousvaliokunnan ja asiasta 49 liikenne- ja viestintävaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvo-valiokunnan on annettava lausunto.

3. Tuomo Puumalan vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 81/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 13.9.2017 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.9.2017 kello 11.

4. Jari Myllykosken vapautuspyyntö kansliatoimikunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 82/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 13.9.2017 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.9.2017 kello 11.

Valmis
5.0

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja jätelain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 84/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

14.02 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä muutoksessa tavoitellaan sitä, että kuntien osuudet ympäristöasioista voisivat kasvaa ja se maksurasite, joka kunnilla näiden asioiden hoitamisessa on, voisi keventyä. Pidän tätä erinomaisena aloitteena ja lainsäädäntönä, ja toivon, että tähän tulee valiokuntakäsittelyssä niin selkeät ohjeet, että kuntalaisten ja kuntien maksujen määräytymisperusteet säilyvät selkeinä.

14.02 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Jätelaista on hyvä käydä keskustelua. Tämä esitys on nyt nimenomaan hallitusohjelman tavoitteiden mukainen siltä osin, että maksupolitiikkaa esitetään vapautettavaksi niin, että valvontatoimenpiteistä voidaan periä valvottavalta nuo maksut ja kunnat voisivat jatkossa määritellä itse valvontataksansa kustannusvastaavuuden rajoissa. Tämä on järkevää, että se, joka aiheuttaa, myös maksaa.

Mutta jätelaissa olisi nyt kyllä aiheellista ottaa ehkä toisenkinlainen tarkastelu. Jätelain kokonaisuudessa on myös kiinteistöjen kotitalousjätteen kuljetukset, ja niissä on kyllä tällä hetkellä käynnissä Suomessa aikamoinen jätteiden sosialisointi. Meillä on ollut toimiva jätejärjestelmä, jossa kiinteistöt ovat voineet itse päättää jätteenkuljetuksesta. Se on ollut malli, joka on kannustanut jätteen määrän vähentämiseen, ja nyt me olemme siirtymässä malliin, joka ei pitkien etäisyyksien Suomessa tule säästöä missään tapauksessa tuomaan, vaan se tulee ennen muuta lisäämään kustannuksia asukkaille, ja se tulee myös lisäämään jätteen määrää, kun tällainen yhteisvastuullisuus tulee lisääntymään.

Itse luulin, että tänään myös ympäristöministeri Tiilikainen olisi ollut täällä paikalla, kun täällä on useampia tähän kokonaisuuteen liittyviä. — Nyt hän onkin paikalla. Korjataan, ettei jää pöytäkirjaan väärin. — Eli kun ministeri Tiilikainen on paikalla, niin toivottavasti voisimme käydä hivenen keskustelua myös näistä päivitystarpeista, joita jätelaissa laajemminkin on.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, on juuri sensuuntainen, että vastuuta siirretään sille, [Puhemies koputtaa] joka tuottaa, joka aiheuttaa, ja näin pitäisi olla myös kotitalouksien jätteen kohdalla.

14.05 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** [Eero Heinäluoma: Tiistaipäivä! — Jukka Gustafsson: Rohkeasti vaan!] Arvoisa puhemies! — Kiitoksia, hyvät kollegat, palauttamisesta päiväjärjestykseen ja kartalle. On todellakin tiistaipäivä ja kyseessä hallituksen esitys 84/2017.

Oikeastaan tämän kyseisen lakiesityksen, joka nyt on lähetekeskustelussa, tausta löytyy tuosta hallitusohjelman linjauksesta, missä sitoudutaan karsimaan kuntien kustannuksia miljardilla eurolla, ja sen harjoituksen yhteydessä käytiin kaikkia hallinnonaloja läpi, että

missä meillä on asioita, joissa vielä olisi mahdollisuus parantaa sitä, että joko kunnat pystyvät tekemään asiallisia säästöjä tai sitten kuntien velvoitteita katetaan asiakasmaksuilla.

Tässä kohtaa nyt sitten laajennetaan hitusen verran tuota ympäristönsuojelu- ja jätelain valvonnan maksullisuutta. Periaate on se, että jäte- ja ympäristönsuojeluvalvonnan kustannukset laskutetaan valvontatarpeen aiheuttajalta nykyistä kattavammin. Kunnissa tuo toimeenpano, mukaan lukien maksujen suuruus, jää sitten kuntien harkintaan ja taksat päätettäviksi, eli käytännössä sitten kunnat päättävät sen, kuinka suuria taksoja näistä toimista peritään. Kunnissa tämän lakimuutoksen myötä maksulliseksi tulisivat ympäristönsuojelulain mukaiset tarkastukset onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa sekä jätelain mukaiset siivoamismääräyksiin liittyvät valvontatoimenpiteet, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen antamien roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon järjestämiseksi tarkoitettujen määräysten valvominen, rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi annetun kiellon tai määräyksen valvonta ja jätteen keräyksen säännöllinen valvonta.

Jos ajatellaan sitten sitä kuluttajan tai toimijan oikeussuojaa, niin tietysti perustahan on se, että maksuthan saavat aina vastata enintään sitä valvontatoimenpiteen tuottamaa kustannusta, ja tietysti kunnissa näin tullaan tekemään, ja tässä on myös maksujen oltava yksityishenkilöille kohtuullisia. Hyvä periaate, ja tässä sitä noudatetaan. Sitten, jos ajatellaan, että joskus kiusantekoina tehdyistä valituksista aiheutuu kustannuksia, niin niitä on voitava periä siltä vireillepanijalta. Niin että tämänkaltaiseen toimintaan tässä ei nyt sitten kuluja tule.

Kaiken kaikkiaan esityksen vaikutukset ovat senkaltaiset, että arvioidaan, että maksukertymä on kaiken kaikkiaan 3,5—8 miljoonaa euroa. Kunnille tästä tulee käytännössä tuo 3,5—7 miljoonaa, valtiolle vajaan miljoonan verran. Pääosin nuo maksut kohdistuvat yrityksiin, ja suurin osa valvontatoimista liittyy siis rikkomus-, laiminlyönti- ja onnettomuustilanteisiin tai siihen, että vaaditaan ja valvonnalla tehostetaan sitä, että toiminta palautetaan lailliseen tilaan. Yritykset voivat alentaa maksurasitustaan, kun noudattavat lakia ja toimivat huolellisesti, se on näin yksinkertaista.

Kansalaisille maksuja voi aiheutua esimerkiksi roskaantuneen kiinteistön siivoamismääräyksestä ja siihen liittyvästä tarkastuskäynnistä. Eli kaikille ovat tutut romuvarastona käytetyt pihat tai laittomat kaatopaikat: tällaisissa tapauksissa voivat sitten myös yksittäiset kansalaiset joutua maksuja maksamaan.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, tässä tämä esityksen sisältö, joka siis laajentaa jonkun verran ympäristönsuojelulain ja jätelain valvonnan maksullisuutta ja sitä kautta alentaa kuntien kustannuksia.

14.09 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Aina kun joku hallitus tuo jotain uusia esityksiä, niin kyllähän silloin löydetään varmaan jotain hyvää mutta myös jotain kyseenalaistettavaa. Tässä ajattelin nyt ensiksi nostaa näitä positiivisia asioita.

Positiivista on se, ettei euromääräistä summaa mainita ehdotuksessa ja että prosentti on nostettu 10 prosenttiin, mutta silti tosiasia on, että kunnallisilla jäteyhtiöillä on käytössään vähän rahaa ja lisäksi toiminta edellyttää heiltä aika suuria investointeja. Ja jos vertaa esimerkiksi EU-tasolla verrattuna muihin maihin, jotka soveltavat EU-direktiivin 20 prosentin sääntöä markkinaehtoisesta toiminnasta saadakseen säilyttää niin sanotun in-house-lausekkeen, on minusta poikkeavaa väittää, että kunnallisilla jäteyhtiöillä Suomessa olisi paljon rahaa.

Toinen positiivinen asia kyllä on, että nykyisessä ehdotuksessa kuntien jätteet vielä kuuluvat kunnallisten jäteyhtiöiden tehtäviin.

Sitten jos tarkastellaan sairaanhoitopiirien ja maakuntien näkökulmasta, niin todettakoon, että jos maakuntien terveydenhuollon jätteet otetaan pois kunnallisten jäteyhtiöiden vastuista ja sallittua markkinatoimintaa vähennetään, niin kunnalliset jäteyhtiöt eivät pysty tarjoamaan maakunnille palvelua, vaan silloin näiden on käytettävä kalliimpaa, yksityistä jätteenkäsittelyä ja byrokraattisempaa hankintaa.

Vielä kotitalouksista. Jos kunnalliset jäteyhtiöt nykyään onnistuvat tuottamaan pientä voittoa yritysjätteistä, niin se menee toiminnan rahoittamiseen. Taas jos nämä tulot jäävät pois samanaikaisesti, kun laitosten läpi menevä jätemäärä pienenee, käyttöön kohdistuva kustannuspainehan lisääntyy ja kotitalouksien maksuja saatettaisiin joutua korottamaan arviolta jopa 10—30 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Tavallisesti perustellaan yksityistämistä kilpailulla, tehokkuudella ja alemmilla hinnoilla. Itse edustan yleensä sellaista politiikkaa, että jos pystytään löytämään säästöjä ja tehokkuutta lisääviä toimia, niin en ollenkaan vastusta yksityistämistä, mutta toisaalta ehdotus uudesta jätelaista yhdessä hankintalain kanssa saattaa johtaa jätteenkäsittelyn osalta siihen, että se johtaa korkeampiin hintoihin, ei ainoastaan kotitalouksille vaan kaikille, ja pahimmassa tapauksessa jopa huonompaan tehokkuuteen ja suurempaan byrokratiaan.

Nykyään kilpailuneutraliteetti toteutuu. Ehdotuksessa ei ole minun mielestäni kyse kunnallisten jäteyhtiöiden kyvystä kilpailla markkinoilla vaan siitä, että kilpailua yritetään näillä toimilla jopa vähentää estämällä kunnallisia jäteyhtiöitä tarjoamasta palveluja. Olen ymmärtänyt, että tällaista palautetta on myöskin tullut kunnallisista jätelaitoksista, joten toivoisin, että valiokuntakäsittelyssä näitä asioita huomioitaisiin.

14.13 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko sanoa, että edustaja Östman puuttui kyllä aivan olennaiseen asiaan. Kun tästä jätehuollosta puhutaan, niin se on Suomessa yleisesti ottaen erittäin hyvin, tehokkaasti, myös kustannustehokkaasti järjestetty, ja tässä on suuri riski, että lähdetään säntäilemään tavalla, joka tuottaa huonompaa palvelua ja kuntalaisille, jotka viime kädessä maksavat kustannukset, kalliimmalla. Sen takia haluankin kysyä ministeriltä: missä määrin hän on asioinut tämän ja tämän koko kokonaisuuden haltuunotossa Kuntaliiton kanssa ja missä määrin kuntien hyvin perusteltuja näkemyksiä on tässä otettu huomioon? Ettei vain kävisi niin kuin edustaja Östman hyvin asiaan paneutuen varoitti: voi tulla karhu vastaan, kun ollaan lähtevinään sutta karkuun.

14.14 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! En epäile, etteivätkö edustajat Östman ja Heinäluoma olisi huolellisesti paneutuneet tähän asiaan, mutta sillä asialla, mistä te puhutte, ei valitettavasti ole mitään tekemistä tämän nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen kanssa, joten pyydän teitä pidättäytymään ja kehittämään edelleen näitä hyviä näkökulmia ja puheenvuoroja, kunnes hallitus tuo jätelain muutoksen, missä sitten näihin asioihin paneudutaan. Se on kyllä lausunnoilla tällä hetkellä, mutta ei vielä eduskunnan käsittelyssä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan vielä edustaja Östman ja edustaja Heinäluoma, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.15 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean lyhyesti vain, että ainakin tässä minun näyttöpäätteessäni luki myöskin "jätelaki", joten pelasin riskillä [Naurua] ja käytin tällaisen hyvin ennakoidun puheenvuoron, joka tulee varmasti jatkossakin, kun tästä käydään keskustelua tulevaisuudessa.

14.15 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulun kansanedustajiin, jotka saavat paljon palautetta, ja tästä asiasta on tullut jo pidemmän aikaa paljon palautetta. Kun täällä puhutaan, niin pidän tärkeänä, että edustajat pääsevät evästämään ministereitä, ja sen takia kysyinkin ministeriltä, miten hän on laajemmin tämän asian käsittelyn yhteydessä ottanut Kuntaliiton näkemyksiä huomioon. Ja totean, että en ole vielä saanut vastausta, mutta jään odottamaan tätä vastausta, jossa hän voisi hiukan avata, aikooko hän ottaa jatkovalmistelussa huomioon Kuntaliiton näkemykset ja miten ne tämän lakiesityksen valmistelussa on huomioitu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt keskitymme käsittelemään tätä hallituksen esitystä 84/2017.

14.16 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tuo edustaja Östmanin esille nostama asia on tulossa tänne, ja on tietysti hyvä, että siihen annetaan evästyksiä täältä, vaikka se vielä lausunnolla on. Niin kuin itsekin totesin, meillä jätelaissa on asioita, joita on syytä käydä läpi tämän kansalaispalautteen osalta, mitä on varmasti itse kukin reilusti saanut.

Tässä hallituksen esityksessä 84, joka on siis tänään käsittelyssä, nimenomaan päivitetään tätä maksupolitiikkaa siinä vastuussa, että oikea henkilö tai oikea toimija maksaisi nämä maksut. "Ympäristölle riskejä aiheuttavan toiminnan noudattamisen valvonta on pitkällä aikavälillä julkisen talouden kannalta välttämätöntä, sillä laiminlyönteihin puuttumattomuus johtaa usein vahinkojen laajenemiseen niin suuriksi, että vahingoista aiheutuvia kustannuksia päätyy lopulta yhteiskunnan maksettaviksi", todetaan tässä hallituksen esityksessä.

Viime keväänä eduskunta teki valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta aika poikkeuksellisen kirjauksen juuri tarttuen tähän huoleen koskien kaivoksia. Meillä on Talvivaaran lisäksi muitakin kaivoksia, joissa on käynyt juuri näin, että valvonta on pettänyt ja ne varat, jotka on tuon kaivoksen ympäristöasioiden jälkihoitoon varattu, ovat murto-osa siitä, mitä kustannuksia aiheutuu, kun homma ei ole mennyt niin kuin on suunniteltu. Tämä eduskunnan kirjaus on hallitusta sitova ja velvoittava, ja kysyisin ministeri Tiilikaiselta, kun se niin lähelle tulee tämän päivän esitystä: millä tavalla tässä on ryhdytty toimiin, että saisimme jatkossa myös näissä kaivoskysymyksissä toimijat vastuuseen, että siellä olisi varattu niin merkittävästi varoja, [Puhemies koputtaa] että se voitaisiin huolehtia sen toimijan varoilla eikä yhteiskunnan varoilla [Puhemies koputtaa] niin kuin tällä hetkellä?

14.18 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kun tästä konkreettisesta esityksestä puhutaan, pidän tärkeänä, että tämä koko jätehuollon kehittäminen tapahtuu tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa, kun se on erinomaisen hyvin ja kustannustehokkaasti hoidettu. Tiedämme paljon muita Euroopan maita — enkä nyt puhu Etelä-Euroopasta tai Italiasta — joissa meillä on aito jäteongelma, jota ei ole kyetty ratkaisemaan. Kunnilla on nyt mahdollisuus myös tehdä tätä kilpailutusta niin, että se käyttää yksityistä osaamista hyväkseen, mutta se voi tehdä sen keskitetysti yhdistämällä tämän tavallisten asukkaiden jätehuollon

ja sitten yritysten jätehuollon toisiinsa. Sen takia tällä asialla on iso merkitys, ja toivon, että tässä hallitus etenee viisaalla tavalla kuunnellen meidän kuntakenttää.

14.19 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Mielestäni nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on kyllä hyvä. Se noudattaa sitä periaatetta, että jätteen aiheuttaja maksaa siitä syntyvät kustannukset, ja se on aivan oikein. Siinä mielessä tämä muutos on mielestäni erittäin hyvä.

Mutta sitten, aivan kuten edustaja Heinonen tässä nosti esille, kyllä tässä tätä samaa periaatetta pitää pystyä noudattamaan myös laajemmin, että miten huolehditaan esimerkiksi kaivosten osalta tai jonkun muun tämmöisen toiminnan osalta, josta tiedetään, että tulee jätteitä ja mahdollisia isojakin riskejä voi olla, että jos se jäteongelma karkaa käsistä, niin miten siihen velvoitetaan toimijaa varautumaan niin, että se pystyy kustannusten osalta huolehtimaan tästä.

Sitten tässä on noussut esille myös jätelain uudistus, jonka me tiedämme olevan tulossa. Tässä on ollut erinomaisia puheenvuoroja siitä, että se on kyllä syytä tehdä kuntien kanssa yhdessä myös sen vuoksi, että meillä on hyvin erilaisia toimintaympäristöjä eri puolilla maata. Vaikka joillakin alueilla jätettä syntyy paljon ja on tiheästi asutusta, niin varmasti siellä myös markkinaehtoisesti paljonkin pystyy jätehuolto toimimaan, mutta sitten samanaikaisesti meillä on laajoja alueita, missä ei millään tavalla ole kannattavaa yksityisten yritysten hoitaa jätehuoltoa. Silloin se, että meillä on kunnilla suuri vastuu jätehuollosta, takaa sen, että kaikkien jätteet tulevat hoidettua ja kenenkään kustannukset eivät sitten taas karkaa liian korkeiksi, vaan se pysyy sen suuruisena, mitä siitä jätteestä ne todelliset kustannukset ovat.

14.21 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on mielestäni kyllä hyvin perusteltu ja noudattaa sitä hyvää periaatetta, että aiheuttaja maksaa valvonnan kustannukset. Paitsi, että tämä tuo niitä toivottuja resursseja jätehuollon valvontaan ja ympäristönsuojeluun, niin toivottavasti myös kannustaa toimijoita vähentämään jätteiden määrää.

Se, mihin kiinnitin tässä huomiota, on tämä lausuntopalaute, jossa on jonkun verran tullut palautetta siitä, että maksujen määräytymisen perusteen tulisi olla valtakunnallisesti yhdenmukainen. Tässähän nyt jätetään tietenkin kunnille hyvin suuri harkintavalta taksojen määräytymisen osalta mutta toisaalta tässä esityksessä on kyllä hyvin perusteltu se, minkä takia ei näin voi olla, eli kuntien osalta taksan määrääminen kuuluu sinne kunnan itsehallinnon ydinalueelle. Mikäli näin ei olisi, jos nämä valvontamaksut olisivat yhdenmukaiset, niin silloin kustannusvastaavuusperiaatetta noudattavien maksujen sijasta lähestyttäisiin ikään kuin veroluonteista valvontamaksua, jossa taas olisi sitten oma prosessinsa ja oma suhteensa jopa säätämisjärjestykseen.

Pidän tätä esitystä ja sen perusteluja kyllä varsin kannatettavina.

14.22 **Kaj Turunen si:** Arvoisa puhemies! Tässä nyt nousi kuitenkin esille tämä tulevakin jätelain muutos, ja muistuttaisin vain siitä oikeastaan, että näiden muutosten jätelakiin täytyy olla balanssissa ja niiden täytyy olla yhteensopivat hankintalain kanssa, jonka eduskunta on hyväksynyt viime vuoden puolella ja joka on tullut tämän vuoden alusta voimaan Se jonkun verran rajaa niitä intohimoja sitten, mitä jätelain puolella tässä eduskunnassa tehdään. Jätelain ja hankintalain välillä ei voi olla mitään ristiriitaa.

Mutta sitten itse tähän hallituksen esitykseen. Lähtökohtaisestihan tämä hallituksen esitys on hyvä, mutta viittaan nyt oikeastaan siihen, mitä ministerikin tässä aiemmin sanoi, missä tapauksessa se voi koskea tavallisia ihmisiä ja kansalaisia. Ministeri otti tässä esille romupihan. Tämmöinen niin sanottu romupiha voi olla sille asianomaiselle asukkaalle sellainen, ettei hän pidä sitä ollenkaan jätteenä tai romuna eikä hänen mielestään siitä aiheudu riskiä, kun taas naapurin mielestä se voi sisältää jäteriskin ja hän pitää sitä romupihana.

No, sitten tullaan näihin valvontamaksuihin. Meillä Suomessahan on käytäntö se, että viranomainen päättää tästä valvonnasta, milloin valvonta suoritetaan. Esimerkiksi elintarvikealalla ja monella muullakin alalla viranomainen itse päättää tämän valvonnan tarpeellisuudesta ja esimerkiksi siitä, kuinka monta kertaa käydään jotakin paikkaa valvomassa, ja siitä tulee yleensä sitten valvottaville kohteille pahimmillaan muutaman sadan euron lasku. Kysyisinkin ministeriltä siitä, miten tarkkaan pystytään sitten käytännössä vetämään raja siitä, mikä toiminta yksityisellä sektorilla esimerkiksi aiheuttaa tämmöistä ympäristöriskin mahdollisuutta ja luo tämmöisen valvonnan tarpeen ja sitä kautta laskun asiakkaalle.

14.24 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on vahvistaa kuntien ja valtion viranomaisten taloudellisia voimavaroja valvontatehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi. Tämä hallituksen esitys on todellakin hyvä ja kannatettava, ja toivottavasti se menee hyvin eteenpäin.

Mitä itse tähän esitykseen tulee, niin kaikki nämä lausunnot, mitä tähän on tullut jo aiemmin, ovat olleet pääsääntöisesti kannattavia, jotta tämä asia etenisi hyvässä yhteistyössä eteenpäin. Se, mitä myöskin ministeri toi omassa puheenvuorossaan esille, on omasta mielestäni tärkeää, että tällä pystytään alentamaan kuntien kustannuksia ja viranomaiset pystyvät myöskin toimimaan asianmukaisesti. Mutta myöskin se tulee huomioida, että maksujen tulee olla jatkossa kohtuullisia, ettei niistä maksuista tule kohtuuttomia.

Sitten oikeastaan, mihin edustaja Turunen jo vähän viittasi, niin sanottuihin romupihoihin tai vastaaviin. Itse ottaisin esille myöskin sen, että kun aina silloin tällöin nimenomaan yksityisten maille ilmestyy niitä luvattomia jätekasoja ja kun itse maanomistaja ei ole aiheuttanut niitä, niin toivottavasti tästä ei sitten aiheudu lisäkustannuksia taas niille yksityismaiden omistajille, jotka eivät ole aiheuttaneet niitä kasoja sinne. Toivoisin, että myöskin tätä asiaa pohdittaisiin jatkossa, miten saataisiin niiltä yksityisiltä, jotka ovat tällä hetkellä velvoitettuja sitten poistamaan niitä jätekasoja, pois niitä ylimääräisiä kustannuksia, mitä heille tulee ja mitä he eivät itse ole aiheuttaneet. Voisiko ministeri myöskin valottaa vähän tätä asiaa?

14.26 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Käytän tilaisuutta hyväkseni, kun ministeri on paikalla ja täällä on puhuttu kaivoksista ja kunnille aiheutuvista kuluista ja maksuista ja niitten korvaamisesta. Tuossa joitakin aikoja sitten otin puheeksi itse — ja moni muukin on eduskunnassa varmasti tästä puhunut — että on olemassa kulurasitteita, kuten melu ja pöly, ihmisten omaisuuden arvonalennus kunnissa, kuten meillä Hyvinkäällä, kun on paljon maa-ainesten ottoa. Onko hallitus miettinyt mitään muita keinoja kuin lupamaksu ja oikeastaan juuri valvontamaksu, miten myös sinne kuntaan saisi tuloja siitä haitasta? Siellä tiet kuluvat ja on pölyä ja juuri tätä, että joidenkin asuma-alueiden vetovoimaisuus heikkenee. Sitten jos yhtiön pääkonttori ei ole sillä paikkakunnalla, niin eipä sinne sitten oikein muita tuloja hirveästi tule tästä toiminnasta. Onko mietitty mitään kaivosveroa tai rojalteja, mitä esimerkiksi maailmalla käytetään kompensoimaan tätä tilannetta? Tämä esimerkiksi juuri

Hyvinkäällä, mistä olen kotoisin, paljon puhuttaa. Meillä on siellä eräs alue, jolla on hyvää ja hiljaista omakotiasumista, ja sinne on sitten myöhemmin tullut näitä louhintapaikkoja ja hiekanottopaikkoja, ja ihmiset ovat kovasti olleet pahoillaan, että asuntojen jälleenmyyntiarvot laskevat ja muuta. Onko näitä mitenkään pohdittu hallituksessa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

14.28 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Tähän nyt käsitteillä olevaan lakiin: tämä on kuntien toiveitten mukainen, kuntia on kuultu, tämä vastaa kuntien toiveita.

Tuosta maksujen tasosta, onko se yhdenmukainen vai voivatko kunnat päättää: meillä on kunnallinen itsehallinto, ja sen mukaan kunnat itsehallinnon sisällä päättävät maksuistaan. Niitä ei voi ulkoa sanella.

Sitten kysymyksiin sisällöstä, miten se kohtaa kansalaisia. Edustaja Turunen otti tärkeän näkökulman, että milloin lähtee niin sanotusti taksamittari pyörimään. Oma käsitykseni on, että jos esimerkiksi jonkun ilmiannon perusteella tullaan paikalle, niin se ei ole maksullinen tarkastuskäynti, vaan ainoastaan jos annetaan siivoamismääräys — eli viranomainen arvioi, että tilanne on sen kaltainen, että siihen on puututtava — ja sen jälkeen tullaan jälkikäteen tarkastamaan, onko toimittu, kuten viranomainen on ohjeistanut, siitä tulee se maksumahdollisuus. Mutta toivon, että valiokunta tätä varmasti vielä työssään selventää.

Oikeastaan sama koskee vähän tätä Torniaisen huolta: en osaa suoraan vastata. Tämä lakiesitys ei tuo ratkaisua siihen, miten siinä menetellään, jos joku on jonkun toisen maalle roskia kipannut. Mutta tähän tulevaan jätelain uudistukseen, joka on työn alla, aivan oikein, hankintalaki asettaa omat reunaehtonsa.

Tuosta kuulemisesta. Olen valmistelevan työryhmän kokouksessa itsekin käynyt kaikkia osapuolia kuulemassa, koska mielipiteitten kirjo on laaja, ja esitys tulee.

Edustaja Heinonen otti asian, mikä on ympäristöministeriössä työn alla, ja moni muukin viittasi tähän kaivoskysymykseen. Nuo kaivoksilta kerätyt maksut eivät todellakaan ole olleet riittäviä, jos jälkiä joudutaan hoitamaan, ja tätä valmistellaan, miten saataisiin tilanne paremmaksi.

Tässä, puhemies, pääpiirteissään.

14.30 **Martti Mölsä si:** Arvoisa puhemies! Edustaja Meri puhui maa-ainesluvasta ja kaivoslaista ristiin, ja kun ministeri ei tätä maa-aineslupaa tässä ottanut esille, niin kunnalle tulee jokaisesta maa-ainesluvasta tuloja, samoin tulee valvonnasta ja jokaisesta otetusta kuutiosta. Eli kaivoslaki on ihan eri, siinä on erilaiset taksat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 85/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.31 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on maankäyttö- ja rakennuslain muuttaminen pieniltä mutta toisaalta olennaisilta osin. Tässä ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain rakennusta, kerrosalaa ja rakennuksen edellytyksiä asemakaava-alueella koskevia säädöksiä. Lakiin lisätään myös asuin-, majoitus- ja työtiloja sekä kokoontumistiloja koskevat säännökset sekä valtuutus antaa ympäristöministeriön asetuksella sitten tarkempia säännöksiä.

Osittain tässä on siis kyse siitä, että aiemmin asetuksessa olleita säädöksiä määritellään nyt sitten tarkemmin ja jämptimmin laissa, mutta oikeastaan tuo pihvi, mikä tähän sisältyy, se asiallinen sisältö, tulee siitä, että rakennusoikeutta saa jatkossa ylittää väestönsuojan tai taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun, hormin ja yleisiin tiloihin avautuvan teknisen tilan rakentamiseen tarvittavan pinta-alan verran samoin kuin silloin jos huoneistoa rajaavien väliseinien paksuus ylittää 200 millimetriä. Tämä siis tarkoittaa sitä, että kun on ollut puhetta tästä puurakentamisen edistämisestä, ja siellä ehkä tarvitaan paksumpia väliseiniä äänieristyssyistä, niin ne eivät nyt jatkossa syö rakennusoikeutta. Samaten jos rakennetaan väestönsuoja, se ei syö sitä rakennusoikeutta, vaan asuintiloja voidaan rakentaa kaavassa ehdotettu määrä. Eli tässä on oikeastaan se paras sisältö.

Osaltaan tässä myös sitten selkeytetään asuinrakennusten ja rakennuspaikan suunnittelun vaatimuksia ja asumiseen tarkoitettujen tilojen vaatimuksia, mikä sitten yhtenäistää toivottavasti viranomaistoimintaa ja lisää viranomaisten toiminnan ennakoitavuutta, ja lisäksi tarkennetaan rajoituksia suhteessa esteettömyyteen ja paloturvallisuuteen nimenomaan norminpurkunäkökulmasta.

Mutta tämä, että väestönsuojat tai paksut väliseinät tai kuilut, hormit ja tämänkaltaiset rakenteet eivät syö jatkossa rakennusoikeutta, on tämän esityksen paras puoli.

14.34 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvät kuulijat! Ministeri Tiilikaiselle täytyy antaa tunnustusta kyllä siitä, että hän on ympäristöstä, asumisesta ja rakentamisesta vastaavana ministerinä ollut kyllä poikkeuksellisen aikaansaava. Hallitusohjelmaneuvotteluissa tämä kokonaisuus oli vahvasti esillä, ja silloin nimenomaan etsittiin keinoja siihen, millä tavalla voisimme löytää järkeviä toimia rakentamisen sujuvoittamiseksi, helpottamiseksi, kustannusten hillitsemiseksi ja sitä kautta myös asumisen kustannusten hillitsemiseksi. Edustaja Vanhanen veti tätä osuutta hallitusneuvotteluissa, ja tätä kokonaisuutta ministeri Tiilikainen on määrätietoisesti vienyt eteenpäin. En edes muista, monesko kerta on nyt, kun tämä maankäyttö- ja rakennuslaki on jo täällä joltain osin avoinna, eli näitä toimenpiteitä on tehty useampia.

Tänään käsittelyssä on siis esitys, jolla helpotetaan muun muassa väestönsuojien ja taloteknisten järjestelmien rakentamista ja edistetään myös ääneneristävyysratkaisuja ja myös matkapuhelinten kuuluvuutta sisätiloissa. Tämä matkaviestinten sisätilakuuluvuushan nousi varsin laajasti esille, kun eduskunnassa tuolla väistötiloissa käsittelimme niin sanottua nollarakentamista, jonka myötä on tullut niitä ongelmia, että matkaviestimet eivät olekaan enää kuuluneet kunnolla. Nyt tässä esityksessä näihin ongelmiin vastataan ja todetaan muun muassa, että "teleoperaattoreiden toimiluvissa edellytetään, että operaattori toteuttaa peittovaatimuksen siten, että peittoalueelle varmistetaan myös kohtuullinen sisätilapeitto. Kohtuullisella sisätilapeitolla tarkoitetaan toimiluvan ehdoissa [Ben Zyskowiczin välihuuto] — tässä ei ole, edustaja Zyskowicz, torkkupeitoista nyt kyse, vaan sisätilapeitosta [Naurua] — sitä, että televerkkopalvelut ovat ilman käyttäjille aiheutuvia lisäkustannuksia saatavilla vakituisessa asunnossa tai yrityksen toimipisteessä tavanomaisessa käyttöympäristössä." On hyvä, että tämä asia on nyt välittömästi tämän eduskunnan keskustelun myötä tuotu hallituksen esityksenä tänne.

Erityisen tyytyväinen olen siihen esityksen osaan, jossa mahdollistetaan rakennusoikeuden ylittäminen väestönsuojien ja taloteknisten järjestelmien osalta. Tämä esitys tulee suoraan tuolta tavoitepapereista, joissa olemme yhtenä tavoitteena pitäneet sitä, että voisimme jatkossa rakentaa vähemmän väestönsuojia. On ollut jopa tavoite, että väestönsuojien rakentamisesta olisi voitu luopua kokonaan, mutta kun siihen ei ole nyt ollut tahtotilaa ja voi olla, että tämä pieni pohdinnan hetki on tässä paikallaan, silloin on järkevää tehdä tämäntyyppisiä muutoksia, missä ei kuluteta turhalla tavalla rakennusoikeutta. Rakennusoikeudesta voidaan siten käyttää siis entistä suurempi osa huonealaan, ja muutosten myötä rakennettavaksi sallitun kerrosalan voisi jatkossa ylittää väestönsuojan osalta. Osa meidän kunnista on tätä jo noudattanut aiemminkin, ja tällä myös yhtenäistetään näitä periaatteita eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme tämänkin jälkeen lisää toimenpiteitä, ja kannustan ministeri Tiilikaista jatkamaan omalla aikaansaavalla ja ahkeralla linjalla. Näidenkään uudistusten eteenpäinvieminen ei tule jäämään kokoomuksesta kiinni.

14.38 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä laki on varsin erikoinen laki. Tämä on vähän niin kuin semmoinen noottilaki, että olemme saaneet kehotuksia useaan otteeseen tiettyjen asioiden korjaamiseen. Tässä erityistä huomiota kiinnittää se, että kun tämän hallituksen norminpurkutalkoot ovat lähteneet siitä, että sujuvoitetaan erilaista sääntelyä, niin nyt sitten ne asiat, joita hallitus on halunnut sujuvoittaa, EU-direktiivi haluaa kiristää. Tämä vain kertoo sen, että... [Välihuuto] — Se lukee täällä tekstissä, edustaja, sen voi täältä lukea hyvin. Se on hallitusohjelmakappaleessa, todetaan tämä sama asia. Todetaan, että Suomella ei ole tässä sääntelyvaltaa vaan direktiivi ikään kuin on tiukka tässä ja vaatii meitä nyt muuttamaan omaa toteutustamme.

Sitten tämä luettelo, joka tässä on näistä ulkopuolelle jäävistä: on hyvä, että edelleen nämä uskonnolliset rakennukset täällä hyväksytään sen piiriin, että niitä ei tarvitse erikseen tässä olla energiatehokkuuden piiriin tuomassa, koska se olisi varsin kallis asia.

14.40 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen saattoi puhua seuraavasta asiasta. Mutta tämän hallituksen esityksen osalta ministeri Tiilikainen hyvin avasikin, mistä on kysymys. Tämä on tämä, että rakennusoikeuksia kun lasketaan, niin väestönsuojia ja näitä seinäpaksuuksia ei oteta jatkossa samalla lailla huomioon. Tämähän on si-

nänsä erinomainen asia, vaikka tämä nyt ei vaikuta väestönsuojan rakentamisvelvoitteisiin suoraan. Mutta voi sanoa, että erittäin hyvä kuitenkin, että jollakin tavalla voidaan helpottaa ja toteuttaa samalla sitä hallitusohjelman kirjausta, jossa nimenomaan käynnistetään norminpurkutalkoot tämän rakentamisenkin osalta byrokratian keventämiseksi, ja siellä hallitusohjelmassa nimenomaan viitataan, että nimenomaan väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen rakentamisen osalta.

Mitä monesti tulee esiin tämän väestönsuojan osalta, niin erityisesti voi sanoa, että elinkeinonharjoittajat ja yrittäjät ovat yhteydessä ja kokevat haastavaksi sen, että kun liiketoiminta kasvaa ja lähdetään tuotannollista rakennusta, tehdasta, laajentamaan, niin silloin kun neliöt kasvavat riittävän isoiksi, tulee väestönsuojan rakentamisvelvoite. Tavallaan samassa kasvuvauhdissa, kun lasketaan tiukkaan, minkä verran on varaa käyttää siihen laajentamisen ja uuden yritystoiminnan tarvitseman tehtaan tai muun tuotannollisen yksikön rakentamiseen, joudutaan sitten laskemaan siihen päälle kustannukset siihenkin, että pitää vielä kaiken tuotannollisen toiminnan vaatimien neliöiden lisäksi rakentaa väestönsuojaa.

Itse ainakin ajattelisin niin, että olisi hyvä, jos voitaisiin jatkossa vähän miettiä vielä tätä sisällöllistä puolta, voitaisiinko niitä rakentamisvelvoitteitakin vähän tarkistella. Ymmärrän sen, että väestönsuojiakin tarvitaan, mutta tässä ehkä on haettava semmoista järkevää kompromissia.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on erittäin hyvä ja kannatettava.

14.42 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Kyseessä on jälleen yksi hyvä sujuvampaa sääntelyä ja norminpurkua edistävä hallituksen esitys. Tällä kertaa kyseessä on siis maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jolla muun muassa selkeytetään rakentamisen määräyksiä rakentamismääräyskokoelmaa uusimalla. Käytännössä rakentamista koskevien säännösten määrä siis laskee.

Lisäksi parannetaan väestönsuojia koskevia asetuksia sekä tarkennetaan korjaamisen ja laajentamisen käsitteitä. Esityksessä myös toteutetaan runsas vuosi sitten eduskunnan antama lausuma matkaviestinten kuulumisesta kriisitilanteissa. Nämä kaikki ovat tervetulleita uudistuksia, ja siitä suuri kiitos ministerille.

Rakennushankkeiden kannattavuuden parantuminen rakennusoikeuden lisääntymisen myötä saattaa myös jossain määrin edistää rakennushankkeiden käynnistymistä etenkin korkeiden rakennuskustannusten alueilla. On kuitenkin paikallaan myöntää se, että isossa mittakaavassa tämä ei kuitenkaan riitä, jos tavoitteena on oikeasti alentaa rakentamisen ja asumisen hintaa. Siihen tarvittaisiin isompia uudistuksia.

Hyvä työlista löytyy muun muassa kokoomuksen eduskuntaryhmän keväällä julkaisemasta maankäyttö- ja asuntopoliittisesta raportista. Kaavoituksen muuttaminen rullaavaksi, MALPE-sopimusten yleistyminen, yhden luukun periaatteen vahvistaminen ja sitovien määräaikojen asettaminen kaavoitukselle ovat ehdotuksia, jotka kannattaa ottaa huomioon parasta aikaa liikkeellä olevassa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa.

Arvoisa puhemies! Tässä siis mietteitä tämän sinällään hyvän hallituksen esityksen valiokuntakäsittelylle. Asuminen on tällä hetkellä meille suomalaisille liian kallista, ja näillä hankkeilla tätä hintaa saadaan onneksi hieman alennettua.

14.44 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä selkeytetään asuinrakennusten ja rakennuspaikan suunnittelun vaatimuksia. Sillä myös selkeyte-

tään asumiseen tarkoitettujen tilojen vaatimuksia. Väestönsuojien rakentamista koskeva kevennys on askel muiden Pohjoismaiden suuntaan, lähes heidän linjalleen.

Tällä hallituksen esityksellä ei vaikuteta väestönsuojien rakentamisvelvoitteeseen. Itse kylläkin jo lähtisin myöskin keventämään sitä, mutta hallituksen esityksellä kevennetään väestönsuojien rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia ja byrokratiaakin. Se on erittäin hyvä asia, koska nyt se väestönsuojan osuus pystytään laskemaan rakennusoikeuteen, lisäämään rakennusoikeuteen, elikkä väestönsuoja ei vähennä rakennusoikeutta. Tällä todennäköisesti saadaan kerrostaloon esimerkiksi vaikkapa yksi asunto lisää.

Kun väestönsuojien ja talotekniikan hormien elikkä kuilujen edellyttämiä tiloja lasketaan rakennusoikeuteen, se siis lisää huoneistoalaa ja myöskin parantaa hankkeiden kannattavuutta ja varmaan myöskin kannustaa yrityksiä yhä enemmän rakentamaan asuintaloja.

Itse lämpimästi kyllä kannattaisin sitä, että väestönsuojien rakentamisessa mentäisiin yhä enemmän yhteisväestönsuojiin elikkä rakennettaisiin isoja väestönsuojia pikemminkin kuin nykyään rakennetaan yksittäisiä erillisiä väestönsuojia, nimenomaan talokohtaisia väestönsuojia. Sillä saataisiin myöskin yhteiskunnallisesti enemmän hyötyä. Itse näkisin asian näin.

Sitten taas tuo, että kun huoneistoja jakavat väliseinät ylittävät 200 milliä, sitä ei [Puhemies koputtaa] lasketa enää rakennusoikeuteen, on omasta mielestäni hyvä asia. Tällä myöskin parannetaan ääneneristävyyttä taloissa.

14.46 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Asuntopula ja asuntojen korkeat hinnat ovat etenkin täällä pääkaupunkiseudulla jo iso ongelma. Syitä on tietenkin monia, mutta yksi tekijä ovat juuri tänään käsittelyssä olevat väestönsuojat. Ne lisäävät rakentamisen kustannuksia, ja sen takia on hyvä pohtia keinoja, joilla niiden rakentamisvelvoitteita voidaan keventää. Tässä lakiesityksessä meillä on käsillä juuri sellainen. Se joustavoittaa asuntorakentamista juuri väestönsuojien rakentamisen osalta siltä osin, milloin väestönsuojat luetaan huoneistoalaan ja milloin ei.

Väestönsuojien rakentamisessa ei tietenkään pidä mennä myöskään toiseen ääripäähän, koska maailmanpoliittinen tilanne voi muuttua nopeastikin, ja silloin pitää muistaa, että väestönsuojat ovat keskeinen osa kriisivalmiuttamme. Tällä hetkellähän meillä on väestönsuojien kattavuuden osalta tilanne Suomessa kansainvälisesti vertaillen erinomainen. Vain muissa Pohjoismaissa ja Sveitsissä päästään edes lähelle tällaisia kattavuuslukuja.

Toki voidaan tehdä paljon muutakin normien purun osalta, asuntojen hintojen ja asuntojen saatavuuden osalta, ja iso osahan niistä on kuntien hallinnassa, muun muassa parkkipaikkarakentaminen, tonttivaranto ja niin edelleen, mutta moni asia on myöskin sellainen, mitä voidaan valtion toimesta lainsäädännöllä säännellä.

Kysyisin nyt ministeriltä, mitä muita rakentamismääräykseen liittyvää normin purkua on tulossa ja onko esimerkiksi luvitukselle tulossa sitovia määräaikoja lainsäätäjän toimesta.

14.48 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on todella hallituksen sarjaa "normien purku", ja tällä väljennetään hyvällä tavalla mahdollisuutta rakentaa. Otan esiin kolme kohtaa tästä hallituksen esityksestä.

Ensinnäkin toimisto- ja liiketilojen muuttaminen asunnoiksi on erittäin tarpeellinen muutos. Sitten väestönsuojien rakentamiseen liittyvä kustannustenlasku ja myös hallinnol-

lisen taakan keventäminen on erittäin tärkeä asia, juuri kuten tuossa edustaja Kauma totesi, täällä pääkaupunkiseudulla erityisesti.

Vielä kolmas huomio, josta olen erityisen iloinen: tämä ehdotus mahdollistaa painovoimaisen ilmanvaihdon paremman toteuttamisen, ja silloin samalla onnistuu puurakentaminen aivan erilaisella tavalla kuin aikaisemmin. Tämä mahdollistaa riittävän väljät kuilut ja riittävän määrän hormeja, ja sitä kautta sitten todella painovoimainen ilmanvaihto ja perinteinen puurakentaminen on mahdollista.

14.49 **Veronica Rehn-Kivi r:** Arvoisa puhemies! Maankäyttö- ja rakennuslakiin on viime aikoina, niin kuin tässä todettiin, tehty monta muutosta, mutta tämä on erityisen odotettu ja hyvä. Itsekin rakennusvalvontatyössä pitkään olleena muistan, että näistä kuiluista ja ulkoseinäpaksuuksista ja väestönsuojista on aina keskusteltu ja tämä laskentatapa on aina aiheuttanut ongelmia. Tämä on todella hyvä muutos, vaikka väestönsuoja harvoin lasketaan nykyäänkään rakennusoikeuteen, koska kyllä se sijaitsee kellarissa, jolloin se ei kuulu kerrosalaan laskettavaan tilaan. Mutta huvittavinta tietysti tämän koon suhteen on, että väestönsuoja, jos se on rakennettu niin, että se on kerrosalaan ja rakennusoikeuteen kuuluva, itsessään lisää myöskin sitä väestönsuojakokoa, mikä on aika huvittava. Eli tätäkin säännöstä voisi vielä parantaa. — Kiitos.

14.50 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Yksi tärkeä asia, jonka unohdin tuossa omassa puheenvuorossani, on tämä väliseinäkysymys, mikä itse asiassa on tässä esillä — ja vaikka edustaja Zyskowicz tuossa vieressä oli vähän huolestunut, kun jo niin kovasti keskustalaista asuntoministeriä kehuin, niin kehun vielä tästäkin asiasta.

Tämä nousi esille, kun valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaoston kanssa vierailimme esimerkiksi viimeksi Vantaalla. Tutustuimme siellä puurakentamiseen ja puukerrostaloihin, ja esille nousi nimenomaan tämä väliseinäkysymys, missä ongelmaksi muodostui se, että väliseinät muista materiaaleista kuin betonista rakennettuina tulivat huomattavasti paljon paksummiksi. Nyt tässä esityksessä vastataan myös tähän ongelmaan, eli laskentaa ei enää määritelläkään seinän paksuuden mukaan. Se tuo puurakentamista ja myös muita materiaaleja kuin betonia oikealla tavalla niin sanotusti kilpailuneutraalisti samalle viivalle ja toivottavasti osaltaan avaa myös uusia mahdollisuuksia puurakentamiselle tämän asian lisäksi, jonka edustaja Kosonen äsken edellä ilmanvaihdon osalta esille nosti.

Yksi tätä samaa sukua oleva kysymys on sitten se, minkä verran erilaista ääntä saa mennä läpi tietystä materiaalista esimerkiksi lattiassa. Testaukset ovat tällä hetkellä sellaisia, että nekin tukevat erityisesti betonirakentamista ja ovat puun kannalta heikkoja, laittavat puun ainakin heikompaan asemaan. Vaikka tuollainen normaali elämisen ääni pystyttäisiinkin pois ottamaan, niin tietynlainen testi, tapahtuiko se nyt kuulan vai minkä avulla, jolla se tehtiin, asetti puurakenteet huomattavasti huonompaan asemaan kuin betoni.

Mutta hieno asia, että tätä tietynlaista neutraliteettia näiden rakennusmateriaalien rinnalla lisätään, [Puhemies koputtaa] että betoni ei enää ole ainoa, mistä taloja tehdään.

14.52 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Olin tässä äsken hieman aikaani edellä niin kuin näyttää KD tänään olevan — tuossa aikaisemmassakin asiassa edustaja Östman oli aikaansa edellä, niin näin sitten nyt meni.

Kun täällä on nyt paljon kehuttu tätä esitystä, niin yhden näkökulman nostan vielä: tämä nyt käsillä oleva esitys tuo valtavia säästöjä julkiseen rakentamiseen. Kun esimerkiksi suu-

rissa kaupungeissa ja taajama-alueella on jo väestönsuojatiloja runsaasti ja kouluja rakennetaan sinne hyvien yhteyksien varrelle, niin tämä helpottaa sitä tilannetta ja tuo ihan merkittäviä säästöjä.

14.53 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! On hyvä huomata, että täällä, kun on käytetty puheenvuoroja, voi sanoa, että yleinen mielipide on se, että tätä hallituksen esitystä ja sen sisältöä pidetään erittäin hyvänä. Kun edustaja Kauma tuossa edellä totesi, että Suomi on poikkeuksellisenkin hyvin hoitanut asiat väestönsuojien kattavuuden osalta, niin tämähän pitää paikkansa. Tässäkin mielessä on helppo tukea sitä ajatusta, minkä edustaja Torniainen täällä nosti esille, että voisi olla hyvä, että tulevaisuudessa voitaisiin enemmän siirtyä siihen, että rakennettaisiin niitä yleisiä väestönsuojia. Meillähän on niitäkin aika paljon ja niitä tiloja, jotka kävisivät tähän käyttöön.

Toivoisinkin — ja voisi melkein kysyä ministeri Tiilikaiselta, kun minulla on semmoinen käsitys, että olette omalta osaltanne pyrkinyt kyllä edistämään tämänsuuntaista kehitystä — että vielä voitaisiin ottaa askel tavallaan eteenpäin tässä väestönsuojarakentamisessa ja tuoda samalla rakentamisen kustannuksia alaspäin, koska me koko ajan kärsimme, erityisesti pääkaupunkiseudulla, siitä, että asumisen kustannukset tahtovat nousta ja vievät liian suuren osan ihmisten tuloista niin, että se haittaa työllistymistä ja ihmisten toimeentuloakin. Haluaisin kysyä ministeriltä, olisiko tässä kysymyksessä mahdollisuutta vielä liikkua ja tehdä muutoksia vähän rohkeammin eteenpäin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministerille on myös varattu puheenvuoro, mutta ennen sitä vielä edustaja Tavio.

14.55 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan on nyt käynyt ilmi, että kaikki aika lailla kannattavat tätä hallituksen esitystä. Tämä on luonteeltaan kuitenkin tällainen lainsäädäntöä selkeyttävä esitys pikemmin kuin mitään mullistavaa uutta tuova. Tämän esityksen taloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin sitten vähäiset tai pienet elleivät jopa olemattomat — sitä pitäisi varmaan tarkemmin tarkistaa.

Jäin sitä miettimään, arvoisa puhemies, että kun ollaan käyty jatkuvasti keskustelua hallituksen johdolla tästä norminpurusta, niin haluaisin kuulla ministeriltä, että eikö tämä ole sellainen esitys, jonka yhteydessä olisi ollut nimenomaan ehkä jotain normia purettavana sieltä rakennuspuolelta tai, kuten edustaja Lohi tuossa viittasi, jotain ehkä hieman kunnianhimoisempaakin ollut mahdollista esittää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Wallinheimo, ja sen jälkeen ministeri Tiilikainen.

14.56 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Fakta on se, että kyllä meillä on paljon normeja, jotka tietyllä lailla nostavat meidän rakentamisen hintaa, ja ehkä kolme suurinta niistä ovat kuitenkin parkkipaikoitus, esteettömyys ja nämä väestönsuojat, joista edustaja Lohikin puhui. Tämä on mielenkiintoinen yhtälö siinä mielessä, että kuitenkin 100 000 euron asunnon voisi saada periaatteessa 70 000:llakin, jos me oikeasti tekisimme tätä norminpurkua, että mikä se kunnianhimon taso sitten tulee olemaan. Ja ehkä kyselisin samaa asiaa näistä väestönsuojista, nyt kun tässä tuli puheeksi, että voitaisiinko jopa nostaa sitä kunnianhimoa tässä väestönsuojakysymyksessä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

14.57 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Kiitos kannustavasta palautteesta, sitäkin on mukava kuunnella.

Tässä tulivat aika hyvin nämä asiat, mitä on yritetty lainsäädännöllä ratkoa, esille.

Joitain kysymyksiä nousi, lähinnä se, olisiko voitu tehdä enemmän tämän kyseisen lain yhteydessä. Aina varmasti voidaan uudistuksia niputtaa, mutta kun esimerkiksi edustaja Kauma kysyi tästä sujuvoittamisesta, niin rakennusmääräyskokoelma on kokonaisuudessaan uusinnan alla. Meillä on sieltä esimerkkejä niistä osista, jotka on jo tehty, että asetusten määrää on tiputettu neljäsosaan aiemmasta, 40:n sijaan 10—11:een on pystytty pistämään asiat, ja tämä on edelleen jatkuva. Kuten tiedätte, rakennusmääräyskokoelma on huikean mittava ja sitä tehdään jatkuvasti.

Samaten tuo maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus jatkaa siitä, mihin tähän saakka on ehditty. Kaavoituksen nopeuttaminen, sitä on tehty jo monessa esityksessä, samaten esimerkiksi tätä edustaja Kososen esille ottamaa käyttötarkoituksen muutosta, jossa toimistotiloja voidaan muuttaa asuinrakennuksiksi, jos kaupunki haluaa — käytännössä nyt kaikki lainsäädäntöesteet on purettu, se on kaupunkien päätöksenteon käsissä.

Oli erittäin hyvä, että nousi tämä väestönsuojakysymys laveammin. Tässä todellakin nyt oikeastaan vain hieman alennetaan niitä kustannuksia, mutta tämä on se, mitä ympäristöministeriön puolella voidaan väestönsuojakysymyksissä tehdä. Sisäministeriön puolella voidaan tehdä enemmän, ja hallitus aikoo tehdä näin. Ne mahdollisuudet ovat senkaltaiset, että nostetaan tuota neliömetrirajaa, minkä kokoisille rakennuksille vaaditaan väestönsuoja, ja toinen mahdollisuus on täälläkin edustajien esille ottama yhteisten väestönsuojien käyttö, ja myös sitä selvitetään, että millä edellytyksillä ja minkäkaltaisilla välimatkoilla voitaisiin näihin yhteisiin väestönsuojiin tukeutua. Sisäministeriössä on tätä koskeva työryhmä, jonka määräaika on tämän vuoden loppuun, ja toivon todella, että sieltä saadaan sitten huomattavasti tuhdimmat esitykset tämän väestönsuoja-asian eteenpäinviemiseksi, mutta se on todella toisen ministeriön vastuulla.

Edelleen asia, mikä varmasti sujuvoittaa esimerkiksi korjausrakentamista, täydennysrakentamista ja mahdollistaa peruskorjauskohteissa lisää rakennusoikeuden käyttöä tai enemmän vaikkapa asuntoja kyseiselle tontille, on tämä asunto-osakeyhtiölain muutos, missä hallitusohjelmassa tavoitellaan sitä, että tästä yksimielisyysvaatimuksesta luovutaan, ja tämä on puolestaan oikeusministeriön valmistelussa oleva asia. Toivon, että myös siinä [Puhemies koputtaa] edetään ripeästi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

15.00 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kaikki aikaansa edellä olevat edustajat voivat keskittyä, nimittäin nyt on hallituksen esitys 86, mistä jo äsken kuultiin ansiokas puheenvuoro.

Energiatodistuksesta on puhuttu eduskunnassa vuosien aikana paljon. Nyt tässä hallituksen esityksessä tuota energiatodistusvelvoitetta koskevaa poikkeusluetteloa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jälleen kaksi EU-direktiivin vaatimaa rakennustyyppiä tulee energiatodistusmenettelyn piiriin. Tässä kohtaa kyse on yllätys yllätys väestönsuojista ja kasvihuoneista. Suomihan on saanut virallisia huomautuksia näistä energiatodistusasioista kauan, ja kun joskus aina mietitään, onko Suomi nyt se ensimmäisenä EU-säädöksiä toimeenpaneva maa, niin voin teitä lohduttaa, hyvät edustajat, että tässä energiatodistusasiassa 25 jäsenmaata on ollut meitä ripeämpiä. Että Slovakian kanssa olemme nyt vihonviimeisiä, jotka ovat näitä viimeisiä säädöksiä toteuttamassa.

No, mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Tähänkin saakka väestönsuojissa on tuo energiatodistus edellytetty silloin kun ne ovat osa sitä olemassa olevaa rakennusta. Eli tämä nyt tuo energiatodistuksen piiriin sellaiset väestönsuojat, jotka ovat erillisiä, lämmitettyjä rakennuksia ja pinta-alaltaan yli 50 neliömetriä, niin kuin tuo perusjuttu kuuluu.

No, sitten tuo toinen asia eli kasvihuoneet, niin kyllä, nyt kasvihuoneet mainitaan sitten täällä luettelossa, niin kuin EU-lainsäädäntö edellyttää, mutta käytännössä energiatodistusvelvoitteita ei tarvitse kasvihuoneisiin ulottaa, koska kasvihuoneet voidaan rinnastaa myös teollisuusrakennuksiin. Lisäksi kasvihuoneita koskee vapaaehtoinen energiatehokkuussopimuskäytäntö, minkä ansiosta energiatehokkuusvelvoitteet tulee hoidettua ilman uuttakin säädäntöä. Mutta nyt sana "kasvihuone" on sitten mainittu laissa ja siltäkin osin toimeenpantu tätä direktiiviä.

15.03 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Käytin jo niin loistavan puheenvuoron tästä, että en enää sitä pilaa jatkopuheilla. [Naurua]

15.03 **Olli Immonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen keskeisiin tavoitteisiin on kuulunut kansalaisia kurittavan turhan byrokratian ja normien purkaminen. Valitettavasti pakkobyrokraattinen Euroopan unioni tuntuu olevan kuitenkin jälleen kerran jarruna tässäkin asiassa. Tällä kertaa EU:n komissio on päätynyt kaikessa viisaudessaan siihen, ettei Suomi noudata energiatodistuksesta annettua direktiiviä tarpeeksi orjallisesti vaan sallii muka liikaa poikkeuksia. Tämän vuoksi käsittelemme nyt siis hallituksen esitystä, jolla on tarkoitus muun muassa lisätä väestönsuojat ja kasvihuoneet energiatodistusmenettelyn piiriin.

Samalla hallitus esittää terminologian muutoksia, joilla tavoitellaan energiatodistusten parempaa ymmärrettävyyttä. Valitettavasti tämä on kuitenkin riittämätön toimenpide, mikäli hallituksen aito tarkoitus on purkaa turhaa byrokratiaa. Energiatehokas rakentaminen ja rakennusten energiatehokkuuden parantaminen ovat sinänsä kannatettavia ympäristönsuojelullisesta näkökulmasta, mutta tällä hetkellä energiatodistus ei palvele tarkoitustaan vaan tuntuu ennemmin olevan välttämätön paha, joka kuluttajan on hankittava uudesta tai myytävästä kohteesta. Energiatodistuksessa tulisi korostaa todellista kulutusta, ei niinkään laskennallisia arvioita.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset jättivät vastalauseen energiatodistuslain käsittelyn yhteydessä vuonna 2012 perustellen sitä kalliina ja byrokraattisena muutoksena, joka rankaisee kansalaisia ja asettaa heidät epätasa-arvoiseen asemaan energiamuotokertoimen kautta. Nyt, viisi vuotta myöhemmin, kokemukset energiatodistuksesta ovat hyvin ristiriitaisia, ja se on osoittautunut juuri sellaiseksi, millaiseksi me perussuomalaiset sitä kuvasimme: välttämättömäksi pahaksi, joka kurittaa kansalaisia.

15.05 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Immonen äsken totesi, etua pitäisi valvoa ajoissa ja on parempi olla etukäteen viisas kuin jälkikäteen viisas. Nyt me olemme sitten jälkikäteen viisaita ja käsittelemme taas energiatodistusasioita.

Edellisen kerran, kun asiasta keskusteltiin, oli kysymys siitä, että 50 neliön ja suuremmat autotallit menisivät energiatodistuksen alaisuuteen. Silloin sosiaalidemokraatit, joita nyt ei tällä hetkellä ole salissa — no, nyt on ilmestynyt yksi — olivat huolissaan, että heidän suuret autotallinsa menisivät energiatodistuksen alaisuuteen. Rikkailla on rikkaiden murheet.

Nyt ei kuitenkaan enää ole kysymys autotalleista, vaan nyt puhutaan kasvihuoneista ja väestönsuojista ja siitä, että Euroopan unionin komissio on tyytymätön kansalliseen lainsäädäntöömme näiden osalta. Nyt me joudumme siis tarkastelemaan oman lainsäädäntömme puhtaasti EU:n tulkintojen johdosta.

Näyttää siltä, että näkökulmastamme tämä EU:n ja ongelman sijainti on tälläkin kertaa taas se sama. Soisinkin, että kansalaiset laajemmin seuraisivat näitä keskusteluitamme, minkälaisten asioiden kanssa me täällä painimme ja mihin kaikkeen EU meidän käytännön elämässämme puuttuukin.

15.06 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Paitsi että tässä nyt joudutaan direktiivin täytäntöönpanoa vähän meillä säätämään ja tarkentamaan, niin taustalla on myös kansalaisaloite, joka liittyy energiatodistukseen. Sen käsittelyn yhteydessähän eduskunta hyväksyi tällaisen lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi helpommin ymmärrettäväksi poistaen energiamuotojen kertoimista aiheutuvat vertailtavuusongelmat."

Täällä jo käytettiin puheenvuoro näistä kertoimista, jotka kieltämättä ovat hieman haastavia eivätkä aina kerro tavalliselle kansalaisellekaan todellisuutta. Voisi oikeastaan todeta niinkin, että nämä kertoimet ovat tehneet sähkölämmitteisistä pientaloista aika lailla, voisi sanoa, kirosanan. Sitäkin voi, jos nyt vähän keventäen, ihmetellä, että samaan aikaan kun sähkölämmityksestä on tullut kai energiapolitiikassa kaiken pahan alku ja juuri, niin sähköautot ovat sitten pelastamassa maailmaa. Tätä ei oikein moni kansalainen maalaisjärjellä ymmärrä, miten voi olla, että jos se sähkö laitetaan siihen autoon, niin se onkin pelastava sähkö, ja sitten kun se pannaan talon lämmitykseen, niin sitten se onkin aivan kamala juttu.

Minusta sähkön ympäristöystävällisyyshän riippuu pitkälti siitä, miten se sähkö tuotetaan. Jos se tuotetaan hiilidioksidivapaasti ja fiksulla tavalla, niin sähköhän on parasta energiaa. Se on älykkäin energiamuoto. Silloin, kun me lähdemme vaikkapa asumisessa säästämään energiakustannuksia, niin sähkön kulutushan nousee, koska kaikki automaatio, älykäs lämmön, ilmastoinnin ja muun säätö, [Puhemies koputtaa] talotekniikan säätö, vaatii nimenomaan sähköä.

15.09 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä tosiaan toteutetaan EU:sta meille tulevia määräyksiä tuomalla kasvihuoneet, väestönsuojat ja eräät muut rakennukset energiatodistuksen piiriin, joten tämä muutoshan nyt lienee pakon sanelema, EU:n sanelema. Valitettavasti tosiaan tämä energiatodistusten laadintatapa ei ole kaikella tapaa täysin toimiva eikä sitä tälläkään lakiesityksellä korjata, kuten muun muassa edustaja Immonen jo äsken toi hyvin esille.

Energiatodistusten laadintavelvoite on peräisin EU:sta, mutta siihen sisältyy kuitenkin kansallisia mahdollisuuksia järjestää tai toteuttaa tämä järjestelmä parlamentin haluamalla tavalla. Suomessa energiatodistukset perustuvat pitkälti laskennalliseen menettelyyn, jossa kulutuslukemaa painotetaan energiamuodoille määritellyillä hallinnollisilla kertoimilla. Kansalaisten ja asukkaiden näkökulmasta menettelytapa on kuitenkin varsin kyseenalainen, mikä on mielestäni omiaan vähentämään energiatodistusjärjestelmää kohtaan tunnettua luottamusta. Se johtuu pitkälti siitä, että laskennallisen ja todellisen kulutuksen välinen ero voi olla erittäin suuri eikä esimerkiksi ota huomioon sähkön tuottamistapaa, mikäli kyseessä on sähkölämmitteinen talo. Varsinkin sähkölämmitteisissä rakennuksissa näihin satoja euroja maksaviin todistuksiin suhtaudutaan erittäin suurella ihmetyksellä sen takia, että niissä asujille määritetään korkea E-luku.

Sähkön kerroin on tosiaan viidestä käytössä olevasta kertoimesta korkein, ja kyseenalaista on myös se, onko kaikissa talokaupoissa lainkaan hyödynnetty energiatodistuksia, kun niiden ostajalle todellisuudessa tuleva hyöty on varsin teoreettinen. Käytännössähän ostajia kiinnostaa talon todellinen sähkön ja lämpöenergian kulutus, [Puhemies koputtaa] ei energiatodistukseen merkitty laskennallinen kulutuslukema.

15.11 **Martti Mölsä si:** Arvoisa puhemies! Alun perin energiatehokkuusdirektiivin tavoitteena oli parantaa rakennusten energiatehokkuutta ja siten vähentää hiilidioksidipäästöjä viidenneksellä koko EU:n alueella. Tämä tavoite varmaan on edelleen olemassa, mutta ensimmäinen energiatodistuksesta annettu laki kertoi tavalliselle ihmiselle, kansalaiselle, rakennuksen energiankulutuksen ja tehokkuuden olinpaikasta riippumatta. Kun annettiin uusi laki 2013, tulivat mukaan muotokertoimet. Tästä seurasi, että menetettiin se vertailtavuus, ja tavallinen kansalainen ei enää pysty sanomaan siitä todistuksesta oikeastaan mitään. Silloin romutettiin tämä asia, ja sitten ruvettiin puhumaan tästä poliittisesta ohjauksesta, eli ohjataan erilaisten energiamuotojen käyttöä Suomessakin. Tämä on valitettavaa, mutta tämä johtuu kuitenkin EU:n mukanaan tuomasta direktiivistä, ja siitä tässäkin lakimuutoksessa on kysymys. Päätökset tämänkin asian suhteen on tehty jo kauan sitten, eli ei tässä paljon vaihtoehtoja ole ja jälkiviisaus nyt ei auta tässä asiassa kyllä yhtään.

15.12 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Se, että tämä hallituksen esitys on meillä täällä eduskunnassa nyt käsittelyssä, johtuu siitä, että Euroopan komissio on antanut Suomelle virallisen huomautuksen rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeen-

panosta. Voin sanoa, että kiitos hallitukselle siitä, että me emme ole olleet nyt nimenomaan näissä asioissa etujoukoissa toimeenpanemassa näitä direktiivejä täytäntöön.

Miten tämä vaikuttaa nyt sitten käytännön elämään, niin itse uskon, että kovin paljon tämä ei tule lisäämään niitä energiatodistuksien laatimisia tästä eteenpäin, koska meillä ovat tällä hetkellä nimenomaan nämä väestönsuojat hyvinkin jo energiatodistuksen piirissä, koska ne ovat hyvin pitkälle sellaisissa rakennuksissa tällä hetkellä. Samoin myöskään, kuten ministeri Tiilikainen otti esille, energiatodistusvelvoitteet eivät kuitenkaan käytännössä koskisi kasvihuoneita, sillä kasvihuoneet voidaan tällä hetkellä rinnastaa teollisuusrakennuksiin.

Mitä tulee itse energiatodistukseen, niin kyllä itse olen myöskin samaa mieltä siitä, että energiatodistuksen tulisi olla nimenomaan selvitys todellisista kustannuksista ja siitä, mistä ne aiheutuvat, ei pelkästään laskennallisista kustannuksista. Energiatodistuksen tulee myöskin olla selkeä käyttäjille, ei monimutkainen, monisivuinen paperi, vaan sen tulee olla hyvin yksinkertainen ja siitä tulee käydä selvästi ilmi se, mitä rakennus kuluttaa ja mistä se muodostuu. Siitä tulisi olla myöskin hyötyä ihmisille. Tällä hetkellä ihmiset pitävät sitä energiatodistusta lähes hyödyttömänä paperina, jonka he vain saavat käteensä ja josta he eivät saa käytännön hyötyä.

15.14 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Laki on nyt tuomassa väestönsuojat tosiaan mukaan energiatodistusmenettelyn piiriin. Mutta se, joka on ostamassa väestönsuojaa, tuskin ajattelee, että mikä se energiankulutus siinä on, vaan siellä on ihan muut asiat, mitkä vaikuttavat, että miksi se väestönsuoja pitää ostaa.

Mutta kumminkin energiatodistuksen tosiaan pitäisi kyllä minun mielestäni, ja aika monen muunkin mielestä täällä, perustua todelliseen kulutukseen, ei laskennalliseen. Kun ajatellaan laskennallista kulutusta, niin ei sitä tiedetä, miten se rakennusmies on sen seinärakenteen sitten loppupelissä rakentanut: onko siellä eristeitä oikein joka paikassa, ja miten on ilmasulut tehty — tai ovatko ne purut jo laskeutuneet vanhemmissa rakennuksissa. Että kyllä se todellinen kulutus kertoo sen, mikä se energiankulutus on, ja sitä pystytään kyllä nykypäivänä aika hyvin seuraamaankin. Tähän sen pitäisi perustua, eikä niin, että se jossain pöydällä lasketaan, mikä ei sitten kumminkaan vastaa todellisuutta. Tähän pitäisi satsata.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

15.16 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille kommenteista.

Sinällään todettiin, että nämä nyt tehdyt muutokset ovat pieniä ja välttämättömyyksiä, olkoot ne sitten hyviä tai pahoja. Mutta sen verran korjaan tuota äskeistä, etten anna toisesta jäsenmaasta väärää todistusta, nimittäin nyt muistin väärin. Eli kyseessä ei ollutkaan Slovakia, mikä on Suomen ohella viimeisenä ollut tätä toimeenpanemassa, vaan Tšekki ja Latvia ovat meidän kavereita olleet tässä viime rintamassa.

Tähän sähkönäkökulmaan liittyen edustaja Lohi pohti ansiokkaasti, että milloin se sähkö on hyvä ja milloin se on paha. No, sähkö on varmasti hyvä. Se, miksi katsotaan, että sähkölämmitteiset omakotitalot eivät ole välttämättä sitä parasta, johtuu siitä, että silloin kun on kovat pakkaset, niin ikään kuin sähkölämmitteiset omakotitalot nostavat Suomen sähkön huippukulutusta, mikä taas aiheuttaa meille paineita tänne tuotantoon ja näin. Senhän

ei pitäisi suoraan vaikuttaa tähän, ja on itse asiassa ilo todeta, että tätä sähkölämmitteisten omakotiasujien liian korkeaksi kokemaa energiamuotokerrointahan laskettiin tuntuvasti noin vuosi sitten, kun edellisen kerran tätä energiatodistusasiaa muutettiin.

Mutta kaiken kaikkiaan, mitä tulee laskennalliseen kulutukseen ja toteutuneeseen kulutukseen, nythän energiatodistuksessa kerrotaan nämä molemmat. Eli on erittäin hyvä ja informatiivinen juttu, että siinä on paikka myös sille todennetulle kulutukselle, koska niin kuin moni teistä totesi, laskenta ja käytäntö voivat joskus johtaa eri tulokseen. Ja nyt kun molemmista saadaan informaatiota, niin silloin ostaja varmasti tietää, mitä on ostamassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ydinenergialain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.18 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ydinenergialain muuttamisesta on perusteltu ja aika mones muutosesitys, mitä tähän vuonna 87 säädettyyn ydinenergialakiin on kaiken kaikkiaan tehty. Nythän laki on ollut voimassa 30 vuotta, ja noin 30 muutosta siihen on myös tehty.

Nyt käsillä oleva esitys tuo muutoksen, koska Euroopan unionin neuvoston ydinturvallisuusdirektiivin päivitys tuon Fukushiman ydinonnettomuuden jälkeen toi tiettyjä muutostarpeita. No, meillä sinällään nämä muut muutostarpeet oli jo lainsäädännössä huomioitu, mutta nyt nimenomaan tuo ydinlaitosten purkamista koskeva säädös on se kohta, miltä osin ydinenergialakia täydennetään. Kaiken kaikkiaan tuo muutettu ydinturvallisuusdirektiivi korosti ydinturvallisuutta, ja tietysti tavoitteena on yhtenäinen ja kaikkialla korkea ydinturvallisuuden taso.

Suomessahan meillä tuo ydinturvallisuus on onneksi ollut erittäin korkeaa luokkaa, ja Suomen Säteilyturvakeskus, joka on perustettu jo vuonna 58, on kansainvälisesti erittäin arvostettu ja tunnustettu asiantuntijaorganisaatio säteily- ja ydinturvallisuuden alalla.

Suurin osa uusista Euratomin vaatimuksista todellakin on jo Suomen lainsäädännössä, ja juuri nyt nämä laitosten purkamiseen liittyvät asiat otetaan esille.

Myös kansallista ydinturvallisuutta koskevan itse- ja vertaisarviointivelvollisuuden osalta ja ydinlaitosten määräaikaisten turvallisuusarviointien ajankohdan osalta lakia muutetaan.

Kun kerroin, että tämä ydinlaitosten käytöstä poistamista tai purkamista koskeva säädös nyt lakiin lisätään, niin Suomessahan ydinlaitoksia toistaiseksi ei ole poistettu käytöstä

eikä laki ole sisältänyt sääntelyä ydinlaitosten poistamisesta. Laki on kuitenkin tarpeen saattaa ajan tasalle, jotta sääntely kattaa ydinlaitoksen elinkaaren kaikki vaiheet ja on sitten valmiina tulevaisuuden tarpeisiin.

Myös kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA on kiinnittänyt huomiota käytöstä poistamisen luvan puuttumiseen Suomen kansallisesta säädösvaiheesta, ja myös lupavaihe on tarpeen lisätä lain järjestelmään.

Lisäksi joitain pieniä teknisiä muutoksia tähän nyt annettavaan esitykseen sisältyy, mutta tässä pääasiallisin sisältö, arvoisa puhemies.

15.21 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Ensinnä kiitos ministerille hyvästä alustuksesta näinkin tärkeässä asiassa. Me suomalaiset usein mietimme, missä me olemme hyviä ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Ydinvoima, siihen liittyvä osaaminen, on yksi sellainen. Suomalainen ydinvoimaosaaminen on maailman huippua. Kysyntää on oikeastaan joka puolella maailmaa. Se osaaminen on vientituote. Saamme paljon yhteydenottoja jatkuvasti joka puolelta maailmaa, viimeksi Japanista, että voisimmeko tulla tutustumaan suomalaiseen ydinvoimaosaamiseen, Onkaloon. Onkalo on itse asiassa jo sana, mikä on tullut japanin kieleenkin.

Ydinvoimalla tuotetaan koko maailman sähköstä noin 11 prosenttia, ja käynnissä on jotakuinkin 400 reaktoria. Eniten ydinvoimalayksiköitä on Yhdysvalloissa ja Ranskassa. Suomessa ydinenergialla on tuotettu vuonna 16 noin 30 prosenttia kaikesta sähköstä, mikä vastaa noin kolmasosaa kaikesta kulutetusta sähköstä. Kuten ministeri totesi, ydinenergialain muutoksella pannaan täytäntöön EU-neuvoston ydinturvallisuusdirektiivin täydennys, jonka neuvosto on antanut vuonna 2014. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset ydinlaitosten käytöstä poistamisen luvasta.

Miksi tämä sitten tehdään? Ydinturvallisuusdirektiivi tähtää yhtenäiseen ja korkeaan ydinturvallisuuden tasoon koko Euroopan unionissa. Muutetussa direktiivissä korostetaan ydinturvallisuuden ja yhtenäisen ydinturvallisuuskehityksen merkitystä koko Euroopan unionin alueella. Direktiivi edellyttää muun muassa unionin laajuisten vertaisarviointien järjestämistä kaikissa jäsenvaltioissa ydinturvallisuutta koskeville erityisaiheille. Muutetun ydinturvallisuusdirektiivin vaatimukset sisältyvätkin pitkälle jo voimassa olevaan kansalliseen lakiin, mutta eräiden direktiivien vaatimusten vuoksi lakia esitetään muutettavaksi.

Arvoisa puhemies! Suomessa ydinlaitoksia ei ole toistaiseksi poistettu käytöstä, eikä laki ole sisältänyt sääntelyä ydinlaitosten käytöstä poistamisen luvasta. Laki onkin tarpeen saattaa ajan tasalle, jotta sääntely kattaa ydinlaitoksen elinkaaren eri vaiheet. Myös Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA on kiinnittänyt huomiota käytöstä poistamisen luvan puuttumiseen Suomen kansallisesta lainsäädännöstä. Lupavaihe on siksi tarpeen lisätä lain järjestelyyn.

15.25 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen: Tämä esitys ydinenergialain muutoksista on tervetullut ja tarpeellinen erityisesti ydinturvallisuutta, lupaprosessien selkeyttä ja nyt uutena siis myös ydinlaitoksen käytöstä poistamista koskien sekä ydinvoimalaitosten luvanhaltijoiden eli ydinjätehuoltovelvollisten velvollisuuksia, vastuita ja tiedonantovelvollisuuttakin koskien.

Ministeriöt ja muut viranomaiset näyttävät lausunnoissaan pitävän esitettyjä muutoksia aivan asianmukaisina. Kuvaavaa kuitenkin on, että ydinvoimayhtiöt itse suhtautuvat osaan

muutoksista kielteisesti, samoin Energiateollisuus ry ja Elinkeinoelämän keskusliitto, kumma kyllä.

Lakiesitys on kuitenkin pääosin varsin kannatettava. Mutta kun nyt tämän lakiesityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu muutostarpeita, on joitakin näistä tarpeista kuitenkin jäänyt lakiesityksestä harmillisesti pois. Yksi aivan keskeinen on ydinturvallisuusneuvottelukunnan lausunnossaan esille tuoma tarve ydinlaitoksen sijaintipaikan luvituksen tarkemmasta selvittämisestä. Sijaintipaikan hyväksyminenhän tapahtuu nykyisin periaatepäätösvaiheessa, vaikka sijaintipaikan tarkemmat suunnitteluperusteet vahvistuvatkin vasta rakentamislupavaiheessa eli ikään kuin vasta sitten, kun juna on jo mennyt. Mittakaavaltaan yhteiskunnallisesti merkittävien ydinlaitosten kohdalla näin ei pidä olla.

Toisaalta lakiesityksessä esiin nostettavista avoimuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien laajentamista tavoittelevista pykälistä huolimatta ydinlaitosten käyttöiän pidentämistä koskeviin päätöksiin ei edelleenkään esitetä sovellettavaksi Espoon ja Aarhusin sopimuksen mukaista kansainvälistä ympäristövaikutusten arviointiprosessia, joka olisi avoimuuden nimissä aivan paikallaan.

Samoin on todettava, ettei ydinenergialain 13 §:ään esitetty muutos — jossa kuulemismenettely selkeämmin sanamuodoin osoitetaan koskemaan laajempaa yleisöä aikaisemman paikallisuutta korostaneen muotoilun sijaan — todellisuudessa muuta nykykäytäntöä, kuten lakiesityksen yksityiskohtaisista perusteluista käykin ilmi.

Arvoisa puhemies! Kyllä on niin, että asianosaisille ja koko laajalle yleisölle nykyisessä ja lakiesityksen mukaisessakin ydinenergialaissa turvattu suullinen ja kirjallinen mielipiteen esittämisen oikeus kuulemismenettelyissä on valitettavasti viime vuosien vilkkaiden ja vaiherikkaiden vireillä olevien ydinlaitoshankkeiden yhteydessä osoittautunut olevan yhtä suurta teatteria.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukainen mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöä koskeviin päätöksiin on kaunis ajatus. Työ- ja elinkeinoministeriön prosessoimilla ydinenergialain mukaisten eri lupavaiheiden kuulemismenettelyillä tällaista vaikuttamismahdollisuutta ei ole havaittavissa — mielipiteen- ja sananvapaus toki on. Siksikin, arvoisa puhemies, on Euratomin direktiivien lähtökohtana oleva ydinlaitoksen koko elinkaaren sääntely ja lupamenettelyjen soveltaminen ydinlaitoksen elinkaaren kaikkiin vaiheisiin erittäin tärkeää, ja siihen tulee suhtautua vakavasti.

Tervehdin ilolla lakiesitykseen sisältyvää 9 §:n selkiyttämistä, joka korostaa vastuun ydinlaitoksen ydinturvallisuudesta kuuluvan vain luvan hakijalle eli ydinvoimayhtiölle. Tämä siis koskee myös ydinlaitoshankkeen alihankkijoiden ja urakoitsijoiden tuotteita ja palveluja. Vastuu niidenkin turvallisuuskriteerien toteutumisesta on luvan hakijalla. Kuitenkaan tämän ei pidä johtaa ydinlaitoksen alihankkijoiden vapauttamiseen normaalista vahingonkorvausvastuusta. Lisäksi luvan hakijalla tulisi olla vähintään selvitysvastuu myös ydin- tai säteilyturvallisuudesta siellä, missä polttoainetta tuotetaan ja mistä sitä hankitaan. Tuotannon koko elinkaari huomioiden tulisi akkreditoinnin olla suoritettavissa vastuullisesti ja luotettavasti tuotannon alkupisteestä loppuun saakka.

On erinomaista, että tämän pääosin hyvän ja kannatettavan lakiesityksen siirtymäsäännökset on muotoiltu siten, että uutta lakia muutoksineen sovelletaan voimaan tultuaan vireillä oleviin ydinenergian käyttöä koskeviin asioihin.

Kaikki loppuu aikanaan. Arvoisa puhemies! Tästä lakiesityksestä on jäänyt puuttumaan se muutos, joka olisi tarpeen: voi olla tilanne, jossa maan hallituksen tulisi pystyä sulke-

maan ydinvoimalaitos ilman normaalia, tavanomaista luvitusprosessia. Sekin lienee nykymaailmassa mahdollista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Lakialoite laiksi tuloverolain 43 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 30/2017 vp Olavi Ala-Nissilä kesk

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin 8. syyskuuta 2017 pidetyssä täysistunnossa. Nyt keskustelu asiasta jatkuu.

Keskustelu

15.31 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite koskee pakurin ja muutaman muun superfoodin viljelyn verotusta. Lakialoitteen mukaan olisi tärkeää muuttaa viljelyn verotus maatalouden ansiotulosta pääomatuloksi, kuten muukin metsätaloudesta saatava tulo, sillä lakialoitteen mukaan kyse on metsästä saatavasta tuotteesta. Vai onko kyse sittenkin maataloudenomaisesta viljelystä, se on varmasti pohdinnan alainen asia valiokunnassa.

Tästä eteenpäin puhun pelkästään pakurista, koska siitä tiedän eniten. Olen ymmärtänyt, että pakurin kohdalla tavoite on tuottaa 300 000 kiloa vuodessa, mikä toisi satojen miljoonien ellei jopa miljardien euron vuositulot. Raakapakurin kilohinta on eri lähteiden mukaan 30 eurosta jopa 100 euroon kilolta. Loppujalostettuna siitä saadaan useampia satoja euroja kilolta. Eli kun puhutaan kaikista viljeltävistä superfoodeista, kyse on varmasti tulevaisuudessa miljardiluokan yritystoiminnasta, jos se asia osataan tässä maassa hoitaa oikein. Toivon todella, että myöskin valtiovalta on silloin mukana siinä.

Pakurin keräily sinänsä ei kuulu jokamiehenoikeuksiin, joten materiaali on siltä osin suojattu. Varsinkaan silloin, jos mitä tahansa superfoodia viljellään teollisuustuotannonomaisesti, ei naapurin apajille ole varmasti asiaa, tämä lienee selvä. Mutta pakuri sinänsä, kuten muutkin superfoodit, on hyvä ja kannatettava asia ja varmasti sen viljely ja käyttö arkipäiväistyy. Ehkäpä meillä kaikilla kasvaa jossakin vaiheessa kotonamme kitukasvuinen koivu, jossa viljellään pakuria. Pakuri nimittäin kasvaa myöskin semmoisessa huonokasvuisessa metsässä. Ehkäpä, kukapa tietää, pakurikäävästä saadaan jossain vaiheessa apua myös homekoulujen lapsi- ja opettajauhreille, siis niille, jotka ovat homeisen ympäristön takia sairastuneet.

Ennen kuin verohelpotuksia lähdetään tässä vaiheessa hakemaan yhdelle tuoteryhmälle, olipa se metsän tuotetta tai maatalouden tuotetta, toivon, että valiokunnassa mietitään tarkkaan, mitä se maksaa ja millä se rahoitetaan.

Verolakien osalta muistuttaisin vielä siitä, että vaikka kenenkään verotuksen ei nyt pitäisi nousta, niin tasaverot nousevat. Muistaakseni esimerkiksi alkoholi-, tupakka- ja kiin-

teistövero ainakin nousevat. Lisäksi lapsivähennys poistetaan, joka sekin liittynee verotukseen osaltaan.

Tässä tilanteessa, missä maa nyt on, olisi ykkösasiaksi nostettava ehdottomasti työttömyyden poistamisen rinnalle lapsiköyhyyden poistaminen. Lapsivähennyksen pitäminen ei olisi paljon, mutta se olisi kädenojennus lapsiperheille. Terveet, hyvinvoivat lapset ovat tämän maan tulevaisuus. Siksi myös homekoulujen korjaaminen on ensiarvoisen tärkeää, ja vientivaltiksikin pystyvää pakuria ei tarvitse eikä pitäisi tarvita säästää tulevaisuudessa homeelle altistuneiden lasten hoitoon. Nämä lapset pitää pystyä hoitamaan ennemmin kuin he sairastuvat.

Pakuri sinänsä muuten edesauttaa hengitysteiden auki pysymisessä. Minä olen vannoutunut superfoodien käyttäjä, varsinkin pakuri on varsin tuttua. Mutta meillä pitää riittää rahaa siihen, ettemme tieten tahtoen sairastuta tulevaisuuttamme, lapsiamme, homeisissa tiloissa käyviä oppilaita.

15.35 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Ala-Nissilän lakialoite on hyvin mielenkiintoinen ja herättänyt jo laajempaa keskusteluakin. Siinä on toimittu niin, että kun huomataan epäkohta, niin tehdään lakialoite sen korjaamiseksi, ja on tullut selvästi esille, että näiden kääpälajien kerääminen on hyödyllistä toimintaa ja siitä saadaan tuotteita, joilla monien mielestä on terveysvaikutuksia.

Nyt kuitenkin olisin itse kaivannut tähän esitykseen hieman enemmän taloudellisia laskelmia siitä, mitkä ovat tämän esityksen mahdolliset verovaikutukset: jos verotusta muutetaan näin, minkä suuruisesta liiketoiminnasta on kysymys, miten paljon sitä täytyisi huomioida valtion talousarviossa, jos tällainen muutos tehtäisiin nyt, mitkä sen vaikutukset kenties olisivat tulevaisuudessa. Jos verotus näyttäisi näiltä osin keventyvän näiden tuotteiden osalta, niin tarvittaisiin myös tietenkin perustelut sille, miksi näin tapahtuu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2017 vp
Valiokunnan mietintö TuVM 1/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.9.2017 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 13.9.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.36.

Pöytäkirja PTK 85/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen